

De esdoorn: geminacht of bemind, maar bovenal te min gekend

BART MUYS, Laboratorium voor Bos, Natuur en Landschap,
Katholieke Universiteit Leuven

In de psychologie van de natuurlievende mens behoren boomsoorten anders dan de rest van het plantenrijk tot de categorie van de pets. Net als huisdieren worden ze geïdentificeerd met een antropomorf vignet: er bestaan sympathieke en norske, goedgehartige en ware slechteriken, bloedmooie en aartslelijke.

Er is geen boomsoort in ons midden die met zulk uiteenlopende karaktertrekken wordt omschreven als de Gewone esdoorn (*Acer pseudoplatanus*). Ja, er zijn nog wel omstreden soorten. De Amerikaanse eik bijvoorbeeld, die tegenwoordig als een competitief uitheems onkruid wordt bestreden, maar bij boscigenaars nog op enige sympathie kan rekenen: is het immers geen imposante boom met fenomenale groeikracht en sterk hout die zelfs de schraalste zandbodem productief weet te maken? Maar deze aanhang is tanend, de eigenaar van een slechterik wordt immers ook bejegend als een slechterik, en dat wil niemand toch?

Maar bij de esdoorn is iedereen het zowat over alles oneens. Deze keer geen scherpe scheidslijnen dus tussen bosbouwers en natuurbeschermers of tussen openbare en privébosbeheerders. Er is ook niet echt een esdoorndebat, er zijn vooral esdoornbeliefs en esdoorntwijfels. Er is weinig esdoornliefde, hier en daar esdoornhaat. Er is veel esdoornontkenning, hier en daar wat esdoornbestrijding, maar zo goed als nergens een esdoornbeheer.

De twijfels zijn velerlei. Is het een licht- of een schaduwboomsoort? Breekt zijn strooisel voldoende snel af of werkt het verviltend? Is zijn overvloedige verjonging een hinderlijke woekering of een nuttige voorverjonging van het bos? Is hij schadelijk of juist bevorderend voor een diverse kruidlaag? Is hij voldoende langlevend om als mengsoort in eiken- en beukenbossen mee te nemen of juist niet? Is hij een exoot of een inheemse soort? Het is allemaal waar, in mindere of meerdere mate, afhankelijk van de omstandigheden.

Maar gelukkig zijn er ook enkele zekerheden. De esdoorn is inheems in zowat gans Europa (Maar net niet in Vlaanderen? Wat een toeval!). Het is er één van de weinige loofboomsoorten die tot een grote boom in het opperste kronendak kan doorgroeien. Hij verjongt overvloedig, groeit snel en gedraagt zich meestal als een mengboomsoort, die kleine openingen in het bos opvult. In de middelgebergten van Europa (vanaf de Ardennen tot de Alpenvoet) is het een geliefde boomsoort omdat hij in het beuken- of sparrenbos voor goedgroeiende, kwaliteitsvolle en bodemverbeterende menging zorgt. Het blanke, decoratieve hout is al eeuwenlang waardevol en betaalt tegenwoordig beter dan eik of beuk.

De onenigheid van visie op de esdoorn kunnen we grotendeels terugvoeren tot een gebrek aan lokale kennis over de ecologie, het beheer- en de gebruiksmogelijkheden van de esdoorn. In Vlaanderen is het in alle opzichten een verwaarloosde soort. Reden te over om er een themanummer van de bosrevue aan te wijden. We hopen dat dit een serene debat kan openen over de positie van deze soort in onze bos- en natuurgebieden, dat gevoed wordt door meer kennis en wat minder emotie. ■

Rot esdoornhout vormt het belangrijkste substraat voor de zeldzame Krulhaarkelzwam (*Sarcoscypha austriaca*). Foto © Ruben Walley